

Valtuustoaloite Nurmijärven Onnenkimpale ry:n Heikkarin palvelutalossa tarjottavista palveluista

Vanhusneuvosto 01.03.2021 § 8
1371/00.02.00.02/2020

Riina Mattila, Maritta Kopsala ja Mira Lappalainen tekivät 10 allekirjoittajan tukemana valtuustoaloitteen 23.9.2020 koskien Onnenkimpale ry:n Heikkarin palvelutalossa tarjottavia palveluja. He esittävät aloitteessaan, että kunnan viranhaltijat, luottamushenkilöt (hyvinvointilautakunta), järjestöt ja Onnenkimpale ry:n edustajat kartoittavat toiminnan jatkamisen mahdollisuuksia hyvinvointipalveluiden tuottamiseksi kunnan asukkaille, erityisesti ikäihmisille ja vammaisille, tukee Heikkarin tiloja käyttäviä yhdistyksiä vuokra-avustuksella, koska keskuksen toiminta tulee jatkua samantyyppisenä vuoden 2024 kevääseen.

Puheenjohtaja on sopinut hyvinvointikoordinaattori Kaisa Laineen kanssa, että valtuustoaloite tuodaan vanhusneuvoston käsittelyyn 1.3.2021. Tämän jälkeen asiaa etenee hyvinvointilautakunnan kautta kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Valtuustoaloitteen sisällöstä ja tarvittavista toimenpiteistä järjestetään keskustelu torstaina 18.2.2021.

Esittelijä

Puheenjohtaja

Esitys

Vanhusneuvosto päättää omasta kannanotostaan kokouksessa.

Päätös

Vanhusneuvosto hyväksyi kannanoton. Kannanotto toimitetaan kunnanhallitukselle ja hyvinvointilautakunnalle.

Vanhusneuvosto piti tärkeänä, että valtuustoaloite käsitellään myös vammaisneuvostossa.

Vanhusneuvoston kannanotto valtuustoaloitteesta

Palveluverkkosuunnitelmassa olevan väestönkehitystä kuvaavan tilaston mukaan kunnan ikärakenne muuttuu merkittävästi, sillä suurin osa kasvusta tulee vanhimmista ikäluokista. Vuoteen 2040 mennessä 60-vuotiaiden ja vanhempien määrän ennakoitaan kasvavan nykyisestä merkittävästi (67%) ja työikäisten jonkin verran (18%), mutta lasten ja nuorten (alle 20-vuotiaat) määrän ennustetaan laskevan hieman (-8%). Yli 80-vuotiaiden määrän ennustetaan lähes kolminkertaistuvan nykyisestä.

Kunnan perustehtävänä on edelleen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Lisäksi kunnan on vahvistettava osana kunnan strategista suunnittelua valtuustokausittain suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä. Tulevan väestönkehityksen vastaamiin haasteisiin on kehitettävä erilaisia hyvinvointipalveluja niin hoivaa kuin omatoimisesti ja itsenäistä selviämistä tarvitseville. Kunnan oman suunnitelman lisäksi Keusote valmistele parhaillaan kuntayhtymän ja kuntien yhteiseen näkemykseen perustuvaa hyvinvointisuunnitelmaa. Sekä kunnan että Keusoten suunnitelmien valmistelussa vanhusneuvostojen tulee olla mukana (Vanhuspalvelulaki 11§, Kuntalaki 27§).

Sosiaali- ja terveystalossa strategisena tavoitteena on ollut laitoshoidon vähentäminen ja

kotona tai kodinomaisissa oloissa selviämisen lisääminen on sitten kysymys kotihoidosta tai muista tukipalveluista. Kotihoidosta on tullut pitkälti ympärivuorokautisen hoidon korvike. Kotihoito säästää rahaa, mutta ei tietyn rajan (hoitokertojen määrä) jälkeen. Kotihoidossa on tällä hetkellä myös entistä enemmän huonokuntoisia vanhuksia, jotka hoivaavat toinen toisiaan. Heidän paikkansa olisi todellisuudessa joku laitoshoitopaikka.

Jotta selviämme ikäihmisten voimakkaasta kasvusta ja sen aiheuttamasta kustannuspaineesta, tarvitsemme ennaltaehkäisevää toimintaa, joka siirtää pysyvämpää hoivatarvetta eteenpäin.

Vanhusneuvoston mielestä ikääntyvien palvelutarpeet voidaan jakaa selkeästi neljään eri kategoriaan: 1. Päivätoiminta, 2. Palvelukorttelit ja 3. Ikäihmisten olohuoneet/Toimintakeskukset ja 4. Omatoiminen toiminta.

Päivätoiminta

Ikääntyneiden päivätoimintaa toteutetaan tällä hetkellä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 19§ mukaisesti. Päivätoimintapäivä sisältää Keusoten nykyisen ohjeistuksen mukaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä tukevaa toimintaa. Tärkeänä osana päivää on sosiaalinen kanssakäyminen ja vertaisryhmän tuki sekä asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen. Päivätoimintapäivään sisältyy tarvittaessa yksilöllistä apua ja hoivaa toimintakykyä tukien. Päivätoiminta on tarkoitettu tällä hetkellä asiakkaille, jotka eivät terveytensä tai kuntonsa vuoksi voi osallistua muihin kunnan, yhdistysten tai järjestöjen toimintaan. Päivätoiminnan kohderyhmänä voivat olla myös kuntoutuvat ja kotiutuvat asiakkaat, joiden kotona asumista edistetään ryhmätoiminnalla. Keusote on kehittämässä päivätoimintaan uutta toimintamallia.

Palvelukorttelit

Tavoitteena on, että ikääntyneet asuvat kuntien taajamissa itsenäisesti ja hyödyntävät korttelin palveluja, kotona asumisen helpottamiseksi. Näitä palveluja ovat mm. siivous- ja ruokailupalvelut sekä liikunta- ja virkistysmahdollisuudet. Taajamien palvelukorttelikonaisuuteen kuuluu erilaisia asumismuotoja, kuten yhteisöasumista, itsenäistä senioriasumista ja palveluasumista. Nurmijärven kunnan palveluverkkosuunnitelmaa tulee päivittää koskemaan myös ikääntyvien asukasryhmän tarpeet ja niissä tarvittavat tilaratkaisut. Päivitetävässä palveluverkkosuunnitelmassa tulee olla mukana kolmen päätaajaman keskustoihin sijoittuvat palvelukorttelit sekä ikäihmisten olohuoneet/toimintakeskukset.

Ikäihmisten olohuoneet/Toimintakeskukset

Ikäihmisten olohuoneiden toiminnan tavoitteena on ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisyyden lisääminen ylläpitämällä kohtaamispaikkoja, joissa voi viettää aikaa seurustellen mukavan tekemisen parissa. Toimintaan sisältyy virikkeiden tarjoaminen ja vertaistoiminta. Ikäihmisten olohuoneet on tarkoitettu omatoimisille ikäihmisille tai saattajan/läheisen kanssa osallistuville. Ohjelmassa voi olla liikuntaa, peli-iltoja, kädentaitoryhmiä, porinapiirejä, musiikki-iltamia, kulttuuria, tietovisoja, bingo tai mukana voi olla esiintyjä, vierailijoita tai näyttelyitä. Olohuoneiden osallistujat voivat osallistua sisällön tuottamiseen. On tärkeätä, että olohuoneet ovat esteettömiä ja helposti saavutettavissa.

Omatoiminen toiminta

Tähän kategoriaan lukeutuvat ne, jotka päättävät ja valitsevat itse tarvitsemansa palvelut tarjolla olevista julkisista ja yksityisistä palveluista ja toiminnasta. Näistä kunnan ei vanhusneuvoston mielestä tarvitse olla huolissaan. Vanhusneuvoston mielestä valtuustoaloitteen tekijät viittaavat aloitteessaan nimenomaan uudenlaisen kokonaisratkaisun löytämiseen. Vanhusneuvoston mielestä kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä toiminnalle, joissa eri toimijat voivat olla tuottamassa niitä asiakkaille. Kunnallisille luottamus- ja vaikuttamistoimielimille pitää antaa mahdollisuus lausua mielipiteensä päivätoiminnasta ja sen kehittämisestä ennen toimintamallin käyttöönottoa.

Vanhusneuvoston mielestä Nurmijärven kunnan jokaiseen päätaajamaan tulee asemakaavassa

varata taajaman keskustaan paikka ikääntyvien ihmisten palvelukorttelille, jossa ikääntyvät voivat viettää turvallista ja toimintarikasta elämää.

Lisäksi vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että kunnan kolmeen päätaajamaan perustetaan Ikäihmisten olohuoneet/toimintakeskukset, joissa toiminnan tavoitteena on ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisyyden lisääminen ylläpitämällä kohtaamispaikkoja, joissa voi viettää aikaa seurustellen mukavan tekemisen parissa. Vanhusneuvoston mielestä olohuoneiden perustaminen tulee aloittaa Kirkonkylästä, jossa toiminta voidaan helposti käynnistää esteettömyyden ja helpon saavutettavuuden vuoksi Heikkarin palvelutalossa. Eri puolella Suomea toimivat olohuoneet toimivat pääsääntöisesti palvelutalojen yhteydessä. Kirkonkylän jälkeen Ikäihmisten olohuone tulee perustaa Klaukkalaan ja sen jälkeen Rajamäkeen.

Vanhusneuvoston mielestä toiminnan käytännön toteuttajana voi olla yhdistys tai useamman yhdistyksen muodostama allianssi, joka hakee toimintaan ulkopuolista rahoitusta. STEA on tukenut eri puolella Suomea toimivia yhdistyspohjaisia olohuoneita. Tärkeätä on kuitenkin, että kolmannen sektorin toimijoilla on kunnan tuki asialle. Tällainen malli on useammalla paikkakunnalla osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi.

Lisäksi vanhusneuvosto esittää, että Heikkarin palvelukeskusta käyttäville yhdistyksille myönnetään vuokratukea 1.6.2021 lukien, kun kunnan vuokrasopimus päättyy Onnenkimpale Oy:n kanssa. Käyttäjähdistyksille on tärkeätä, että tilat ovat esteettömiä ja helposti saavutettavia.

Jakelu

kunnanhallitus
kunnanvaltuusto
hyvinvointilautakunta